

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3130/2016. (VI. 29.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Pokol Béla és dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta az alábbi

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Knk.IV.37.222/2016/9. számú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó dr. Fodor Gábor (1054 Budapest, Széchenyi rakpart 19.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítvány arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Knk.IV.37.222/2016/9. számú határozata alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt.
- [2] A Kúria támadott, Knk.IV.37.222/2016/9. számú határozatával helybenhagyta a Nemzeti Választási Bizottság (a továbbiakban: NVB) 14/2016. számú határozatát. Az NVB e határozatával az alábbi országos népszavazásra javasolt kérdést hitelesítette: „Akarja-e, hogy az Európai Unió az Országgyűlés hozzájárulása nélkül is előírhasa nem magyar állampolgárok Magyarországra történő kötelező betelepítését?”.
- [3] Az indítványozó indítványában kifejti, hogy a Kúria Knk.IV.37.222/2016/9. számú határozata sérti az Alaptörvényben biztosított jogát arra, hogy az alapvető jogokat biztosító államban éljen. Véleménye szerint ezt a jogot az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, a jogállami klauzula, és az Alaptörvény I. cikke együttesen biztosítja számára. Álláspontja szerint ez utóbbi az ember sérthetetlen jogainak védelmét az állam elsőrendű kötelességévé teszi; ha pedig, mint a menekültek esetében, ők maguk saját jogait nem védhetik a magyar jogban (mint adott esetben), bárki, aki ebben saját méltóságának sérelmét látja, alkotmányjogi panaszban kifogásolhatja. Saját méltóságának sérelmét azért láthatja ebben bárki, mert az alapvető jogok védelme azt is magában foglalja, hogy mindenki biztos lehessen abban, mások alapvető jogai sem sérülnek.
- [4] Az indítványozó úgy véli, hogy a Kúria támadott döntése sérti továbbá azt a jogát is, hogy a jogállami klauzula [a B) cikk (1) bekezdése] és az E) cikk (1) és (2) bekezdése alapján európai uniós államban éljen. Álláspontja szerint a népszavazás elrendelésével – sikerétől függetlenül is – kétségessé válhat Magyarország Európai Uniói tagsága, mivel a népszavazási kérdés uniós hatáskörbe tartozó kérdésről szól, és nem tudható, miképpen hat ez Magyarország, benne minden egyes állampolgára, helyzetére az Európai Unióban.
- [5] Az indítványozó országgyűlési képviselőként úgy véli, hogy az Alkotmányos rend betartásához és betartatásához fűződő alapvető jogai csorbulhatnak, hiszen olyan kérdésben akarják kiírni a népszavazást, amiben az országgyűlésnek nincs hatásköre és hazánk nemzetközi kötelezettségeinek betartását kérdőjelezzik meg.
- [6] Az indítványozó előadja továbbá, hogy a népszavazási kérdés Kúria általi hitelesítését tartalmilag Alaptörvénybe ütközőnek tartja. Véleménye szerint az alaptörvény-ellenesség abban valósul meg, hogy miután a menekültkérdés beadványában érintett aspektusa, azaz a menekültügyben hozott tanácsi határozat, illetve a rendelet (2015/1601 számú 2015. szeptember 22-i tanácsi határozat) kötelezően végrehajtandó, kizárólagosan uniós és semmiképpen sem országgyűlési hatáskör (egyedül az Európai Bíróságnál támadható meg), egy eredményes és érvényes népszavazás olyan aktusra kötelezné hazánkat, ami az uniós jogrenddel ellentétes. Azaz olyan ered-

mény szülehet, ami az uniós jogrend megsértésére, az uniós jogszabályok áthágására, tágabb értelemben az Európai Unióból való kilépésre „biztatón” a Kormányt.

- [7] Az indítványozó kifejti továbbá, hogy az Alaptörvény 8. cikkének (2) bekezdése alapján („országos népszavazás tárgya az Országgyűlés feladat- és hatáskörébe tartozó kérdés lehet”) megállapítható, hogy a Kúria által hitelesített kérdés az Alaptörvénybe ütközik. A hitelesített kérdés egy jelenleg a Tanácsban minősített többséggel, az Országgyűlés külön hozzájárulása nélkül is elfogadható, feltételezett európai uniós döntés meghozatalát vagy végrehajtását az Országgyűlés hozzájárulásához kívánja kötni, és ezzel a ma hatályos alapító szerződésektől eltérően többletfeltételt kíván meghatározni az Európai Unió szervei által hozott döntések Magyarország általi végrehajtásához, tehát nemzetközi szerződésből fakadó kötelezettséget érint. Az indítványozó álláspontja szerint Alaptörvény szerint nemzetközi szerződésből fakadó kötelezettséget nem éríthet az országos népszavazás [ld. Alaptörvény Q) cikk (2)–(3) bekezdéseit, illetve az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdését].
- [8] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt. Mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [9] Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [10] Az indítványozó kérelmében az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, E) cikk (1) és (2) bekezdésére, Q) cikk (2) és (3) bekezdéseire, I. cikkére, illetve 8. cikkének (2) és (3) bekezdéseire hivatkozott, mint olyan Alaptörvényben biztosított jogaira, amelyeket a Kúria támadott határozata sértett.
- [11] Az Alkotmánybíróság a következőkben megvizsgálta, hogy az indítványozó megjelölt-e indítványában olyan, az Alaptörvényben számára biztosított jogot, amelyet a Kúria jogerős, népszavazási kérdést hitelesítő döntése megsértett, és amely egyedi ügyben való érintettségét megalapozná.
- [12] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában megállapítja, hogy az abban megfogalmazott jogállamiság és a jogbiztonság alkotmányos követelménye nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az erre való hivatkozásnak alkotmányjogi panasz hatáskörben csak kivételes esetekben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Alkotmányjogi panasz esetében tehát az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére a panaszban kifejtett összefüggésben nem lehet alappal hivatkozni, mert az egyrészt nem alapjogi rendelkezés, másrészt nem minősül a panaszos Alaptörvényben biztosított olyan jogának sem, amelyre alkotmányjogi panasz alapítható.
- [13] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény E) cikk (1) és (2) bekezdése vonatkozásában megállapítja, hogy az abban megfogalmazott, az európai egység megteremtésével, illetve a hatáskörök közös gyakorlásával kapcsolatos alkotmányos előírások nem minősülnek az Alaptörvényben biztosított jognak, így azokra alkotmányjogi panaszt sem lehet alapítani. {Vö. 22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [52], illetve hasonlóan döntött korábban az Alkotmánybíróság a 3066/2016. (IV. 11.) AB végzésében, Indokolás [11]}.
- [14] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény Q) cikk (2)–(3) bekezdései sérelmét állító indítvány vonatkozásában – az indítvány tartalma alapján – megállapítja, hogy az indítványozó ezen alaptörvénybeli rendelkezések felhívása révén lényegében egy, a népszavazás következményeképpen esetlegesen a jövőben megalkotandó jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének a vizsgálatát kezdeményezte, amelyre azonban az Abtv. 32. § (2) bekezdése alapján nem jogosult, másrészt az Alaptörvény Q) cikk (2) és (3) bekezdésében foglalt alaptörvényi rendelkezések e mellett nem tekinthetők a panaszos alaptörvényben foglalt jogának sem, azok tartalmilag nem is a panaszosra állapítanak meg rendelkezéseket, nem rá vonatkoznak. Az Alkotmánybíróság egy korábbi határozatában már leszögezte, hogy „[a]z Abtv. 27. §-a értelmében a bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítása iránt az indítványozó alkotmányjogi panaszt kizárólag az Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmére alapítottan terjeszthet elő. Következésképpen a Q) cikk (2)–(3) bekezdésére hivatkozással az EJEE megjelölt cikkének sérelmére vonatkozó indokait az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálhatta [ld. 3115/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [20]]. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikke vonatkozásában megállapítja, hogy az abban megfogalmazott, az államnak az alapvető egyéni és közösségi jogok védelmével kapcsolatos kötelezettségeire az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamisággal összefüggésben

hivatkozott. Az Alaptörvény I. cikke ebben, az indítványban felhívott vonatkozásban nem minősül olyan, az Alaptörvényben biztosított jognak, amelyre alkotmányjogi panaszt lehetne alapítani. Hasonlóan döntött korábban az Alkotmánybíróság a 3119/2015. (VII. 2.) végzésében, Indokolás [17].

- [15] Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy az Alaptörvény I. cikkének címzettje nem az indítványozó, annak rendelkezései nem állapítanak meg jogot az indítványozó részére, illetve nem minősülnek az indítványozó Alaptörvényben foglalt jogának, ezért önmagában az I. cikknek a sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapítható (ld. 3039/2015. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [17]). Ebből következően tehát a mellett, hogy az Alaptörvény B) cikk sérelmével összefüggésben állította az indítványozó az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésének a sérelmét – ami az Alaptörvény B) cikk indítványban megjelölt tartalma alapján nem Alaptörvényben foglalt joga a panaszosnak, ezért ezen keresztül az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésének a sérelme sem állapítható meg –, azt is megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az Alaptörvény I. cikk rendelkezései – így annak (1) bekezdése – önállóan sem tekinthetők a panaszos Alaptörvényben foglalt jogainak, azokra önmagukban alkotmányjogi panasz – az Alkotmánybíróság korábbi következetes gyakorlata értelmében – nem alapítható.
- [16] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 8. cikkének (2) és (3) bekezdései vonatkozásában megállapítja, hogy ezen alaptörvénybeli rendelkezések az országos népszavazás alkotmányos alapjait és korlátait határozzák meg, így nem minősülnek olyan, az Alaptörvényben biztosított jognak, amelyre alkotmányjogi panaszt lehetne alapítani (vö. 12/2012. (III. 9.) AB határozat, Indokolás [48]).
- [17] Az Alkotmánybíróság az indítványban megjelölt jogsérelmek vizsgálata eredményeképpen megállapította, hogy az indítványozó nem hivatkozik egyetlen olyan joga sérelmére sem, amely az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében Alaptörvényben biztosított jogának minősülne, illetve amely érintettségét alátámasztaná, ezért indítványa nem felel meg az Abtv. 27. §-ába foglalt, erre vonatkozó törvényi feltételeknek.
- [18] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, E) cikk (1) és (2) bekezdése, Q) cikk (2) és (3) bekezdései, I. cikke, illetve 8. cikk (2) és (3) bekezdései tekintetében az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2016. június 21.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [19] A végzéssel és annak indokolásával egyetértek. Álláspontom szerint azonban a népszavazás tárgyáról az Alkotmánybíróságnak állást kellett volna foglalnia akkor is, ha a jelen ügyben előterjesztett alkotmányjogi panaszok érdemben nem bírálhatók el. Enélkül éppen abban a kérdésben nem foglalunk állást, amely a népszavazás egyik alapkérdése: Magyarország mint az Európai Unió tagállama a menekültügy-bevándorlás-kvóta ügykörben jogosult-e maga dönteni, illetve ez a döntés lehet-e népszavazás tárgya.

- [20] 1. Általános megfontolások

- [21] Magyarország a csatlakozási szerződéssel nem a szuverenitását, hanem csak a szuverenitásából eredő egyes hatásköreinek gyakorlását engedte át az Európai Uniónak (EU). Ebből következően vita esetén az EU jogának

értelmezési elsőbbsége az EU Bíróságának (EUB) hatáskörébe tartozik. Annak eldöntése azonban, hogy egy hatáskör gyakorlása konkrét helyzetben, különösen a hatáskör kitérítése már a szuverenitás átvételét jelentené-e, az Országgyűlés, vita esetén pedig az Alkotmánybíróság mint az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve hatáskörébe tartozik.

- [22] Az Alkotmánybíróságnak vita esetén az Európai Unióról szóló Szerződés (EUSZ) 4. cikkében elismert tagállami alkotmányos identitás védelmében a szuverenitás fenntartásának vélelméből kell kiindulnia. Ha vannak olyan érvek, amelyek egy hatáskör gyakorlásának tagállami szuverenitásban fenntartása mellett szólnak, akkor még abban az esetben is azt kell vélelmezni, hogy a hatáskört Magyarország nem engedte át az Uniónak, ha az átengedés mellett is szólnak érvek.
- [23] A szuverenitás fenntartását kell vélelmezni különösen, ha alapos okkal feltételezhető, hogy a hatáskör átengedésének idején valamely lényeges körülmény nem volt ismert, vagy az jelentősen megváltozott, ezért azt nem is tudta mérlegelni a tagállam (*clausula rebus sic stantibus* elve). Ilyen esetben az Országgyűlésnek az Alaptörvény E cikk (4) bekezdését alkalmazva kétharmados szavazataránnyal kell döntenie arról, hogy az adott hatáskört az EU joga hatálya alá tartozónak tekinti-e, illetve azt az új döntésével átengedi-e.
- [24] A fenntartott szuverenitás vélelmének alkalmazását indokolhatja az is, ha az EU joga alkalmazásával kapcsolatos mulasztás folytán olyan jogsértő állapot áll fenn, amelynek következményeit a tagállamnak kell viselnie. Ilyenkor a tagállamban jogos védelmi helyzet áll elő, ezért a tagállam visszaveheti (az eset körülményeitől függően vissza kell vennie) még az átruházott hatáskör gyakorlását is mindaddig, amíg a mulasztásos jogsértő állapot meg nem szűnik. A fenntartott szuverenitás vélelmén alapuló tagállami cselekvési szabadság mellett szól az alapjogok érinthetetlen magját sértő vagy súlyosan veszélyeztető helyzet. Minthogy a tagállam az Emberi Jogok Európai Bírósága joghatóságának alávetett jogalany, az alapjogokat súlyosan sértő vagy veszélyeztető körülmények megállapíthatósága esetén a tagállamnak nemcsak joga, hanem nemzetközi jogon alapuló kötelessége, hogy megtagadja a jogsértés elkövetését, megkísérelje a jogsértés elhárítását vagy legalább következményeinek enyhítését.
- [25] Minthogy a csatlakozási szerződésről Magyarországon népszavazás döntött, abban a kivételes helyzetben, ha a kérdés a szuverenitás alapjait (pl. terület, népesség, főhatalom) érinti, megalapozott kétség esetén az ismételt népszavazás alkotmányos követelmény. Ilyen szuverenitási alapkérdésre utal, ha kulturális, történelmi és nyelvi aspektusokkal különösen összefüggő politikai döntést kell hozni. Arról, hogy szuverenitási alapkérdésről van-e szó, az Országgyűlésnek, vita esetén pedig végső soron az Alkotmánybíróságnak kell döntenie.
- [26] 2. A vizsgált ügy sajátosságai
- [27] Az elmúlt időszakban Magyarország, a schengeni övezet és az EU területére Magyarország akarata ellenére, ellenőrizetlenül léptek be idegen, sok esetben azonosítatlan személyek. Ez jogos védelmi helyzetet okozott. Az az eldöntendő kérdés, hogy az EU követelheti-e az objektív, tömeges jogsértés következményei szétterítésének elfogadását a tagállamoktól.
- [28] A jogos védelmi helyzet folytán az EUMSZ 77–79. cikkei ellenére a tömeges bevándorlással kapcsolatos döntés joga akkor is visszazárna a tagállamokra, így Magyarországra, ha az eredetileg átruházott hatáskörbe tartozott volna, minthogy alapjog lényeges tartalmát is érinti. Ugyanakkor az EUSZ 4. cikk (2) bekezdésében a megosztott hatáskörök között nevesítve nem található sem menekültpolitika, sem bevándorlás-politika. A megosztott hatáskör alapjául a j) pont homályos megfogalmazása, „a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség” szolgálhat. Ez azonban önmagában nem konkrét hatáskör, hanem csak célkitűzés. Konkretizálása az EUMSZ 77–79. cikkeiben olvasható, de ezek sem rendelkeznek arról, hogy az alapvető döntésekre vonatkozó hatáskörök átkerültek volna az EU-hoz. Az EUMSZ 78. cikke a közös menekültügyi politika feltételeit, a 79. cikk a legális migrációs politika feltételeit biztosítja. Utóbbi rendelkezés (4) bekezdése kifejezetten kizárja a jogalkotás és jogalkalmazás harmonizációját a legális bevándorlás esetére, (5) bekezdése pedig kifejezetten tagállami hatáskörben hagyja a bevándorlási döntéseket. A hatáskör tehát a tagállamoknál maradt, ezért külső döntés nem kényszeríthető rájuk. Ez azt jelenti, hogy legfeljebb a menekült-politika hangolható össze, de bármely menekült átvétele jogszerűen és alkotmányosan csak háromoldalú egyetértés alapján végezhető el: az átadó állam, az átvevő állam (Magyarország) és az érintett menekült (menekültként jogszerűen elismert személy) egyetértésével. Más kérdés, hogy ennek az egyetértésnek a kifejezésre juttatása milyen formában történik meg (pl. nemzetközi szerződés alapján a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján, vagy másképp).

- [29] Magyarország tehát jelen esetben a szubszidiaritás elve alapján jogosult megvédeni magát, mivel az Európai Unió Működéséről szóló Szerződésben (EUMSZ) az egyik lehetséges értelmezése szerint csak az egyéni menekültség biztosítására van alap, a tömeges migráció elfogadására nincs. A tömeges migrációt éppen gátolni kellett volna, eltűrésére nincs és nem is volt EU hatáskör.
- [30] Az EUMSZ 78. cikk (3) bekezdésében biztosított tanácsi hatáskör az átmeneti intézkedésekre a harmadik országok állampolgárainak hirtelen beáramlása esetén csak az érintett tagállam vagy tagállamok érdekét szolgálhatja. A segítségnyújtást szolgáló hatáskör nem fordítható meg, azaz nem szolgálhat olyan intézkedés alapjául, amely valamely tagállamot akarata ellenére hátrányos helyzetbe hoz. A szolidaritás alapján minden tagállam valamilyen közreműködése elvárható, de biztosan nem vezethet olyan helyzethez, amelynek elkerülésére az EU ezt, az EUMSZ 78. cikk (3) bekezdése szerinti a hatáskört kapta. Ugyanez következik a 79. cikk (4)–(5) bekezdéséből, valamint a 80. cikkből.
- [31] A Tanács kvóta-döntése viszont érinti a tagállami szuverenitás lényeges kérdését is. Bizonyosan a fenntartott szuverenitás kérdései közé tartozik a lakosság összetétele. Ezt támasztja alá, hogy a tagállamok között érvényesül ugyan a letelepedés szabadsága, de ebbe minden tagállam szuverenitása birtokában beleegyezett vagy beleegyezik a jövőben az egyes csatlakozási szerződések elfogadásakor. Ez a beleegyezés a menekültügyi és bevándorlási politika körében hozott tagállami döntésekre is kiterjed az átruházott hatáskörök folytán. Ha viszont olyan tömeges migrációs helyzet áll elő, amely a lakosság összetételét jelentősen megváltoztathatja, akkor az nem tudható be az átruházott hatáskörökbe. Ha egy új, akár egészen kis lakosságú tagállam csatlakozásához új szuverén döntés kell, akkor ilyen kifejezett döntés szükséges a tagállami népességhez képest jelentős léptékű bevándorlás elfogadásához.
- [32] Ugyanez következik a fenntartott szuverenitás vélelméből. A tapasztalt mértékű biztonsági, kulturális, alapjogi és a közös alapértékeket érintő fenyegetettséggel az EUSZ, EUMSZ elfogadásakor nem, de még a csatlakozásakor sem kellett számolni, vagyis a hatáskör átruházásáról hozott döntés akkor bizonyosan más megfontolásokon alapult. Magyarország tekintetében kijelenthető továbbá, hogy az alkotmányosságunkkal ellentétes tapasztalatok következtében történeti alkotmányunk vívmányaival és a Nemzeti hitvallással nem egyeztethető össze a közreműködés emberek bármiféle, akarata ellenére kikényszerített csoportos mozgásában.
- [33] Mindezek alapján megállapítható az Alkotmánybíróság hatásköre az ügyben. Megállapítható továbbá az is, hogy Magyarországot akarata ellenére tömeges bevándorlás eltűrésére kényszerítő egyetlen szabály vagy eseti döntés sem egyeztethető össze az Alaptörvénnyel. Ennek jogkövetkezményeként pedig megállapítható, hogy a szuverenitás gyakorlásáról az adott helyzetben magas legitimitációjú döntést kell hozni. Minthogy a döntés – a megváltozott feltételeken nyugvó hatáskör átruházása vagy megtartása – Magyarország szuverenitásának alapját érinti, mindenképpen az Országgyűlés kétharmados akaratnyilvánítása szükséges. Az EU-hoz történt csatlakozással összemérhető – de akkor előre nem látható – hatás miatt az ilyen döntés és az Alaptörvény összhangját teljes bizonyossággal népszavazás biztosíthatja.

Budapest, 2016. június 21.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

- [34] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2016. június 21.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/884/2016.

